

افزایش هزینه‌های نظام سلامت با مراجعه دیر هنگام بیماران

دکتر نادر توکلی
معاون درمان
ستاد فرماندهی
مقابله با کرونا
در پایتخت

شیوع اپیدمی کرونا هزینه‌های زیادی را به نظام سلامت و خانواده‌ها تحمیل کرده است. یک بخش از این هزینه‌ها در شرایط اپیدمی کووید۱۹ مربوط به فرآیندهای پیشگیری از این بیماری است. هزینه‌های مستقیمی که افراد باید برای انجام آزمایش تشخیصی، مراقبت در منزل و تأمین اقلام حفاظتی و خود درمانی مثلاً استفاده بی‌رویه از ویتامین‌ها و مکمل‌ها و داروهای سنتی بپردازند. از طرفی اپیدمی کرونا هزینه‌های سنگینی بر نظام سلامت تحمیل کرده و خواهد کرد. تأمین تخت روز برای بیماران در بخش‌های عادی و مراقبت‌های ویژه، تأمین وسایل حفاظت فردی تیم درمان، تأمین داروهای بیماران، خدمات آزمایشگاهی و رادیولوژی، هزینه بستری و مراقبت‌های ویژه و همچنین تأمین اقلام مورد نیاز بیمارستان‌ها از جمله این هزینه‌ها است که خوشبختانه حوزه حاکمیت وزارت بهداشت نگاه ویژه‌ای به این هزینه‌ها داشته است. از سوی دیگر افزایش مصرف اکسیژن نیز به دلیل تأمین دستگاه‌های اکسیژن ساز، تانک اکسیژن و کپسول‌های اکسیژن در شرایط فعلی هزینه زیادی را به نظام سلامت وارد کرده است. به‌طوری که مصرف اکسیژن چند برابر شده است. به‌طور مثال در بیمارستان ۲۰۰ تختخوابی که قبلاً با یک دستگاه ۶۰۰ لیتری اکسیژن ساز مدیریت می‌شد در حال حاضر نیاز به سه دستگاه اکسیژن ساز دارد. از سوی دیگر به‌علت باورهای غلط جامعه، افکار عمومی و راهنمایی‌های غلطی که در محیط‌های مجازی وجود دارد مردم تحت تأثیر موارد فوق روی به تهیه داروها و ملزومات طب سنتی آورده که به‌طور غیر مستقیم باعث افزایش هزینه‌ها از جیب مردم می‌شود. این در حالی است که درآمدهای اختصاصی بیمارستان‌ها به دلیل عدم پذیرش بیماران غیر کرونایی و اشغال بیش از نیمی از تخت‌ها توسط بیماران مبتلا به کرونا کاهش یافته است. بنابراین برای جلوگیری از هزینه‌های هنگفت درمان بیماران کووید۱۹ یکی از نکات مهم مراجعه موقت برخی بیماران به مرکز درمانی است. با این حال این سؤال پیش می‌آید که آیا همه بیماران باید به مرکز درمانی مراجعه کنند؟ همه ما باید به این نکته مهم توجه کنیم که بیماری کووید۱۹ درمان اختصاصی ندارد.

اغلب درمان‌ها از جمله مصرف مکمل‌ها، داروهای کمک کننده سیستم ایمنی بدن و مصرف ویتامین‌ها تاکنون در فازهای مختلف پیشگیرانه و در فاز بروز علائم مختصر بیماری توصیه شده است اما توصیه‌های مرتبط با بیمارانی که علائم واضح‌تر ویروس کرونا را نشان می‌دهند و همچنین بیمارانی که در بیمارستان‌ها و بخش‌های ویژه بستری می‌شوند متفاوت‌تر است. در نهایت تمام توصیه‌های مرتبط با بیماری کووید۱۹ هیچ کدام شناخته شده نیست. همین امر بزرگ‌ترین مشکلی است که به نوعی جامعه پزشکی را سردرگم کرده است. به دلیل اینکه به‌طور مثال پزشکان در بیماری‌های شناخته شده مثل دیابت یا فشار خون با وحدت رویه این بیماری‌های شناخته شده را طبابت کرده و در بایین بیمار تعیین تکلیف می‌کنند و طبیعتاً اختلاف نظر زیادی در مورد درمان بیماری‌های شناخته شده ندارند اما در مورد کرونا به دلیل ماهیت بیماری و نبود مستندات علمی در کتب مرجع پزشکی هنوز نسخه واحد درمانی برای بیماران مبتلا به این ویروس نداریم که بتواند به‌طور قطعی به درمان بیماری کمک کند. قاعدتاً در مورد ویروس کرونا پزشکان یک سری داروها را تجویز می‌کنند و بر اساس اثرات نسبی روش‌های درمانی، در مورد بیماران کووید۱۹ تصمیم به اقدام درمانی می‌گیرند.

در بحث خوددرمانی بیشتر تمرکز ما روی خودمراقبتی است. به این معنا که خودمراقبتی الگوی مشخص دارد و با خوددرمانی متفاوت است بنابراین تفاوت این دو واژه در زمینه کووید۱۹ بسیار اهمیت دارد. بحث اساسی در مورد بیماری کرونا خودمراقبتی است به این مفهوم که ما در این بیماری باید آموزش بگیریم که چگونه بیمار و خودمان را مدیریت کنیم. قطعاً نمی‌توانیم صرفاً همه موارد را به تنهایی مدیریت کنیم. در دوره اخیر به دلیل شدت و وسعت آلودگی، میزان بروز بیماری بسیار بالا رفته و بیماری شدت گسترش پیدا کرده است. در موج اول و در دو ماه اول سال یعنی فروردین و اوایل اردیبهشت شدت بیماری خفیف‌تر و میزان و سطح آلودگی کمتر بود بنابراین تعداد بیماران خوش حال مراجعه کننده به بیمارستان بیشتر بود و در مقابل تعداد بیماران بدحال مراجعه کننده به بیمارستان کمتر بود طبیعتاً مردم کمتر در بیمارستان‌ها بستری می‌شدند اما در دوره اخیر به دلیل شدت و وسعت آلودگی ویروس کرونا در جامعه، اتفاقی که افتاده این است که مردم کم‌آکان در همان ذهنیت

هستند که در موقع بیماری در منزل باشند در حالی که منظور از مراقبت صرفاً یک ویزیت توسط پزشک است تا خودشان اطمینان خاطر داشته باشند که در دو هفته آینده هیچ اتفاقی نمی‌افتد اما گاه به دلیل عدم مراجعه به پزشک بعد از چند روز با بیمارانی مواجه می‌شویم که به‌طور ناگهانی بدحال می‌شوند و مراقبت‌های لازم را دریافت نمی‌کنند و با حال بسیار وخیم به بیمارستان مراجعه می‌کنند که علاوه بر

اینکه میزان مرگ و میر این بیماران هم به شدت بالا است بلکه هزینه‌های زیادی را در رابطه با اشغال تخت و تجویز برخی داروهای کاهنده علائم بیماری به بیمارستان‌ها تحمیل می‌کنند.

چند اصل اساسی که در رابطه با کاهش هزینه‌های بیماری کووید۱۹ لازم است بدان‌ها توجه شود. یکی پیگیری‌ها با فواصل کوتاه مدت (یک روز در میان) از نظر پزشکی بسیار مهم است. اگر در منزل پیگیری درمان را انجام می‌دهید باید توجه کنید به دلیل اینکه ما سیستم پیگیری درمان در منزل را به شکل غیر رسمی در سطح جامعه داریم مردم به یک سری درمان‌های غیر اصولی روی می‌آورند. این وسط حتی یک سری افراد سودجو داروهای بی‌پایه و اساس را با هزینه هنگفت به مردم تحمیل می‌کنند و تست‌هایی که از مردم می‌گیرند اغلب‌شان فاقد مجوز است و مردم نیز به دلیل نداشتن آگاهی درگیر این مسائل می‌شوند. خرید داروهای کرونا که به شکل وریدی تجویز می‌شوند خارج از سیستم رسمی هزینه سنگینی را به مردم تحمیل می‌کند. توصیه ما در وهله اول مراجعه به مراکز ۱۶ ساعته بهداشت است که معمولاً ۱۲ شب در مناطق مختلف برای عموم مردم خدمات ارائه می‌دهند. در آنجا فرد مراجعه کننده اطلاعاتش ثبت می‌شود، توسط پزشک ویزیت می‌شود و چنانچه مشکوک باشد تست هم از بیماران گرفته می‌شود. طبیعتاً بیماران در این روال راهنمایی لازم را دریافت می‌کنند در وهله دوم مراجعه افراد به درمانگاه‌های سریایی و مطب‌ها است. اشکال کار اینجاست به دلیل اینکه درمان استاندارد برای کرونا وجود ندارد و با وجود اینکه پروتکل‌های درمان کرونا از سوی ستاد ملی کرونا مرتب ویرایش می‌شود ممکن است پزشکان بنا به تجربه‌شان و باور بهبودی نسبی داروهای مختلفی را تجویز کنند. اینجا سردرگمی‌هایی برای مردم ایجاد می‌شود. آنچه مسلم است باید بدانیم چه زمانی به پزشک مراجعه کنیم. یک باور غلط انجام تست‌های کرونا بدون توجه به علائم بالینی بیماری و سی تی اسکن‌های بی‌رویه ریه در همان روز نخست شروع علائم خفیف بیماری است که هزینه‌های نظام سلامت و خانواده‌ها را افزایش می‌دهد. همچنین مراجعه دیر هنگام باعث افزایش شدت عوارض بیماری می‌شود. یکی از راه حل‌های کوتاه مدت کاهش هزینه‌های بیماری کووید۱۹ توسعه کلینیک‌های مجازی ونله مدیسین است که دسترسی پزشک را افزایش داده و دغدغه مردم را کمتر می‌کند.

فریبا خان احمدی
خبرنگار

«۳۰ درصد بیماران کرونایی به محض آنکه به اورژانس می‌رسند جان خود را از دست می‌دهند.» این را دکتر محمد طالب پور رئیس بیمارستان سینا به «ایران» می‌گوید. زمانی که کار از کار گذشته و بیمار آنقدر دست روی دست گذاشته که ویروس کرونا همه بافت ریه را درگیر کرده است. این متوفیان معمولاً کسانی بوده‌اند که مدت‌ها در منزل خوددرمانی کرده‌اند. درصدی هم که جان سالم به در می‌برند کسانی هستند که با درگیری بالای ریه به آی‌سی‌یوها منتقل می‌شوند. درمان این دسته از بیماران هزینه‌های وحشتناکی را به نظام سلامت کشور تحمیل می‌کند. اظهار نظر این عضو هیأت علمی دانشگاه علوم پزشکی تهران نشان می‌دهد: یکی از عوامل افزایش مرگ و میر به دلیل ابتلا به کرونا عدم مراجعه به‌موقع به پزشک و اتلاف وقت برای مراجعه به مراکز درمانی است؛ موضوعی که می‌تواند به خاطر بی‌توجهی به درمان به هنگام بیماری کرونا یا شایعه سازی‌های فضای مجازی باشد اینکه بایر بیماری به بیمارستان برسد زنده از آنجا بیرون نمی‌آید. در این بین آمار خوددرمانی نیز با تشکیل قارچ گونه گروه‌های دوستانه و خانوادگی در شبکه‌های اجتماعی هم بالا و بالاتر می‌رود. حالا نسخه‌های فامیلی درمان کرونا جایگزین دستورات پزشکی شده‌اند. مردم در گروه‌های واتس‌آپی برای هم نسخه‌های متعدد درمانی می‌پیچند و البته نسخه‌های خودساخته در این گروه و از کانال دست به دست می‌شود و در نهایت زمانی که ویروس به بالاترین میزان تکثیر خود در بدن فرد بیمار رسید همین خوددرمان‌گران که در حالت انفجار روحی و عود شدید بیماری قرار می‌گیرند مجبور به مراجعه به بیمارستان می‌شوند.

«ناشتایی یک لیوان دمنوش پونه، دم ظهر دمنوش کاکوتی، عصر به بعد هم دمنوش سیاه‌دانه و زنجبیل. بخور جوش شیرین را هم فراموش نکنید. هر چقدر هم می‌توانید سرکه رو غرغره کنید تا ویروس نو گلو نمونه. کپسول آزیترومایسین هم هر ۸ ساعت یکی. این برنامه رو ۱۰ روز به کار بگیرید خوب خوب میشین.»

«لطفاً این مطلب را در جایی ذخیره کنید و تا می‌توانید نشر دهید تا بیمارستان‌ها خلوت شود. ان‌شاءالله. نکته اول اینکه به محض اینکه سرفه شروع شد سه ساعت به ساعت با یک لیوان آب گرم و کمی نمک دریا و یک قاشق چایخوری سرکه سیب گلوتون را شست‌وشو دهید و غرغره کنید. این خیلی مهمه چون از ورود ویروس به ریه جلوگیری می‌کنه، نکته دوم؛ هر دفعه یک دمنوش به‌صورت چرخشی بخورید بابونه، ختمی، زوفا، عناب و... برای تسکین سینه درد از قلیون عرق نعناع استفاده کنید و... سه یا چهار روز که تحمل کنید و این کارها را مرتب انجام دهید مطمئن باشید کرونا را شکست می‌دهید فقط همت می‌خواهد که اونم می‌ارزه به گرفتن بیمارستان شدن. منبع: مجله پژوهشی انگلیسی.»

این روزها بازار تجویزهای «من در آوردم» حساسی گرم است. همه برای خودشان طبیب شده‌اند و البته در این میان برخی از افراد به غلط هر دارو یا روش درمانی را به‌دوره اخیر به دلیل وسعت آلودگی، میزان بروز بیماری از مجله‌های پژوهشی برای مردم تجویز می‌کنند.

اپیدمی اطلاعات غلط در شبکه‌های اجتماعی گرفتاری‌های زیادی را برای مردم ایجاد کرده است. هفته گذشته ویدئویی در فضای مجازی منتشر شد که نشان می‌داد خانم جوانی در قبرستان برای حضار همایش گذاشته و بالای سر جنازه‌های کرونایی نسخه درمان کرونا می‌پیچید. «هیدروکسی کلروکین ۲۰۰ روزی یکبار» یکی صبح یکی هم شب. فاموتیدین هم بخورین ضد ویروس است. دیگه زینک و ویتامین‌های دیگر را هم بخورین. اگر هم که درگیری ریه دارید اون دیگه داروی دیگری دارد باید اسپری تنفسی بگیرید. با کرونا تعارف نکنید. اگر دیدید حال تون بد میشه و سرفه هاتون شدید شد حتماً بخور جوش شیرین بدهید. این نکته را هم بگویم در افراد دیابتی تجویز دگزامتازون رایج است. ترامپ را دیدید ملاتونین خورد. من خودم هر شب یک عدد می‌خورم. چیز نیست همین‌ها را بخورید خوب می‌شود. تا یادم نرفته بگویم یک مقاله‌ای را در پیروز خواندم اگر علائم کرونا داشتید بنا به ماه هر روز آسپرین بخورین. شنیدین که می‌گویند طرف سکنه مغزی کرد چون خوش لخته شد. الان علی شوهر من کرونا گرفت مرد برایش داروی ضد انعقاد خون می‌دادم نمی‌مرد.»

نکته قابل توجه در این کلیپ پرسش‌های مردمی است که هاج و واج چشم‌شان را به دهان سخنران‌شان دوخته‌اند. افرادی که به‌نظر می‌رسد پاسخ بدهی‌ترین سوالات‌شان را نمی‌دانند و مجبورند برای نجات‌شان از بیماری کووید۱۹ به این اطلاعات غلط اکتفا کنند. به‌نظر می‌رسد با وجود گذشت ۴ ماه از این اپیدمی هنوز سوالات زیادی در رابطه با علائم و درمان این بیماری مطرح می‌شود مثلاً اینکه کسانی که احساس می‌کنند به کرونا مبتلا شده‌اند باید چه زمانی به پزشک مراجعه کنند؟ یا چرا برخی از بیماران تمایل دارند در اوج بیماری دست به‌خود درمانی بزنند؟ و از همه مهمتر آیا نوشیدن دمنوش‌ها و برخی داروهای گیاهی به همه بیماران و به هر نوع علائمی توصیه می‌شود؟ فرد مبتلا چه زمانی نیاز به سی تی اسکن ریه دارد و در نهایت خوددرمانی چه تبعاتی برای بیمار و تشدید بیماری در پی دارد؟ ما در این گزارش با تعدادی از متخصصان عفونی، ریه، رُوسای بیمارستان‌ها و عضو

گزارش «ایران» از تبعات خوددرمانی در منزل و بیمارانی

خوددرمانی کرونا با

وقتی دارو بدون تجویز و کمک و راهنمایی

پزشک مصرف شود و بعد از آنکه بیمار

وضعیت عمومی‌اش رو به وخامت می‌رود

کم کم خانواده بیمار می‌ترسند چراکه مریض

دچار نفس تنگی شدید می‌شود و تازه آن موقع

است که او را به بیمارستان می‌آورند

می‌کنند در همان ۲۴ ساعت اول فوت می‌کنند که بررسی‌های ما نشان می‌دهد

هنگام مراجعه بسیار بدحال بوده‌اند و

به‌خاطر مراجعه دیر هنگام و درگیری

ریه‌هایشان از دنیا رفته‌اند.

باید بگویم دیر مراجعه کردن بیماران

کرونایی به بیمارستان باعث می‌شود

توانیم خیلی در روند معالجه دخالت

کنیم. بیمارانی که در بخش ICU بستری

می‌شوند کسانی هستند که درگیری ریه در

آنها بسیار شدید است و اکسیژن خون این

بیماران به کمتر از ۸۶ درصد می‌رسد و با

اکسیژن معمولی سطح اکسیژن بدن آنها

بالا نمی‌رود.»

وی در ادامه می‌افزاید: «بیماری کرونا

در بالای ۸۵ تا ۹۰ درصد بدون علامت

است. از لحاظ بهداشتی باید این ناقلان را

شناسایی کنیم تا از ابتلای دیگران پیشگیری

کنیم. البته این اقدامات هزینه زیادی دارد

و همکاری مردم را می‌طلبد. اما ناقلانی

که علامت دارند اگر در فاز اول بیماری

شناسایی و درمان آنها شروع شود کار ما

راحت‌تر می‌شود. برخی از ناقلان، استراحت

و تغذیه مناسب را پشت گوش می‌اندازند و

فعالیت عادی انجام می‌دهند و سمت

درمان‌های تخصصی نمی‌روند و سمت

مصرف خودسرانه داروهای شیمیایی و

گیاهی می‌روند.

وقتی دارو بدون تجویز و کمک و

راهنمایی پزشک مصرف شود و بعد از آنکه

بیمار وضعیت عمومی‌اش رو به وخامت

می‌رود کم کم خانواده بیمار می‌ترسند

چراکه مریض دچار نفس تنگی شدید

می‌شود و تازه آن موقع است که او را به

رئیس بیمارستان سینا در همین زمینه

مثالی می‌زند: «جوان ۳۰ ساله‌ای که در

محاورت بیمارستان ما فعالیت خرید